

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

על תרומות, הטבות מס, ומה שביניהן : עניין של תרבות, כדאיות או עקביות?

אסנת חזן

2011

מבוא

בישראל, מלכ"רים ממומנים בעיקר על ידי תמיכה ממשלתית ישירה ותרומות מן המגזר הפרטי (יחידים וחברות). בדומה למדינות מערביות אחרות, הממשלה בישראל מפעילה מדיניות מס שמטרתה לעודד מימון של ארגוני המגזר השלישי על ידי המגזר הפרטי (מור ויפה, 2004). בקרב הציבור יש עניין הולך וגובר במידע אודות דפוסי התרומה של המגזר הפרטי לארגוני המגזר השלישי, בין אם מידע על היקף התרומות, אפיון טווחי התרומות ואפיון התורמים, ובין אם מידע על אופן ומידת ההשפעה של גורמים שונים על התרומות.

מאמר זה עוסק בתרומות המגיעות לארגוני המגזר השלישי מן המגזר הפרטי, אשר זיכו את התורמים בהטבות מס. בפרק הראשון מוצגת סקירת ספרות אודות השפעה של מדיניות המס (הטבות מס בגין תרומות) על תרומות. בפרק השני מוצג המחקר הנוכחי ומסד הנתונים עליו מתבססת עבודה זו. בפרק השלישי מוצגים ומנותחים הממצאים תוך השוואה עם נתונים ממקורות שונים. ובפרק הרביעי מוצגים מסקנות מרכזיות ודיון בנושא.

מאמר זה מסכם עבודה ראשונה מסוגה בישראל, אשר מבוססת על נתוני פאנל של כלל התרומות שבגינן ניתן זיכוי מס ליחידים ולחברות במהלך 4 שנים: 1999, 2000, 2004, 2006. הנתונים הועברו ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה (למ"ס) לראשונה ממס הכנסה, בעקבות פניה מיוחדת לצורך עבודה זו, והוצלבו עם מאגרי מידע קיימים בלמ"ס. פירוט והרחבה של הממצאים והניתוחים המוצגים במאמר ניתן למצוא בפרסום המלא של העבודה (חזן, 2011).¹

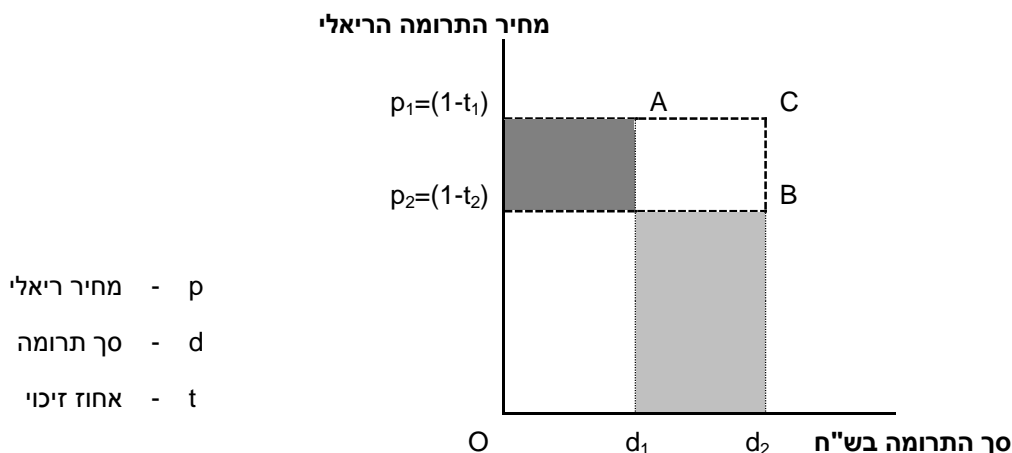
הטבות מס כתמריץ לתרומה

במרבית מדינות העולם המערבי נהוגות הקלות במס לתורמים המעמידים תרומות לארגוני המגזר השלישי, במטרה להוות תמריץ לתורמים. ישנן מדינות הנותנות זיכוי מלא, כלומר, מנכות את גובה התרומה מסה"כ המס שהנישום חייב בו, וישנן מדינות שמנכות רק שיעור מסוים של התרומה מן המס. כך או אחרת, מחיר התרומה הריאלי שרואה לפניו התורם נמוך מגובה התרומה בפועל. למשל, בארה"ב החוק מזכה את התורם בגובה המס (עד לתקרת זיכוי מסוימת), כך שמחיר התרומה שהוא רואה למעשה הוא: $p = (1-t)$, כאשר p הוא מחיר התרומה הריאלי עבור כל \$1, ו- t הוא אחוז המס שמשלם התורם במדרגת המס בה הוא נמצא. בישראל פקודת 46 למס הכנסה קובעת שאפשר לקבל זיכוי מס בשיעור של 35% עבור תרומה שנעה בין רצפה של 300 ₪, ועד לתקרה של 7.5 מיליון ₪ (נכון לשנת 2010) ובכל מקרה לא למעלה מ-30% מההכנסה החייבת במס של התורם (לסקירה אודות התפתחות זיכוי מס בישראל ראו מור ויפה, 2004). כך שבישראל מחיר התרומה הריאלי בתוך טווח הזיכוי אחיד עבור כל התורמים בכל רמות ההכנסה ושווה ל-65 אג' עבור כל 1 ₪ של תרומה.

בפני התורם ניצבת השאלה: כמה כסף לתרום? כלומר מהי כמות התרומה הרצויה לו. סביר שמחיר התרומה הריאלי ישפיע על סכום התרומה. לכן, חוקרים רבים מנסים להעריך את גמישות מחיר התרומה. גמישות מחיר התרומה אמדת את אחוז השינוי בכמות התרומה המבוקשת בעקבות שינוי מחיר התרומה (הריאלי) ב-1%. כיוון שכל שקל נוסף שאדם תורם ומקבל בגינו הטבת מס, מפחית את תקבולי הממשלה ממיסים, מדיניות מס אפקטיבית תהיה כזו שתגדיל את היקף התרומות, בסכום גדול יותר מהקיטון בתקבולי המס, כך שמדיניות המס תגדיל את סך התרומות למגזר השלישי ולא רק תחליף את המימון הפרטי במימון

ממשלתי. השינוי בסך התרומה גדול מהשינוי בסך תקבולי המס כאשר גמישות מחיר התרומה גדולה מ-1 בערך מוחלט. (למשל: Barrett, McGuirk & Steinberg, 1997) לשם הבהרה, אפשר לתת ביטוי גרפי לסוגיה:

תרשים 1: סך הגידול בתרומה וסך הגידול בזיכוי

נניח לשם פשטות, שבנקודת זמן 1, אחוז הזיכוי t_1 , שווה ל-0, ולכן מחיר התרומה הריאלי הוא $p_1=1$, והתרומה שהתקבלה d_1 , שווה למעשה לתרומה הריאלית המיוצגת על ידי שטח המלבן Op_1Ad_1 . בנקודת זמן 2 הועלה אחוז הזיכוי ל- $t_2 > 0$, כך שמחיר התרומה הריאלי ירד ל- p_2 , וסך התרומה הריאלית מיוצגת על ידי שטח המלבן Op_2Bd_2 .

בזמן 2 הגידול בסך התרומה שהתקבלה הוא שטח המלבן d_1ACd_2 , אולם כעת, הממשלה מממנת חלק מן הגידול באמצעות סך הגידול בזיכוי שהיא מעניקה, השווה לשטח המלבן p_1p_2CB . אם מפחיתים את השטחים החופפים, אזי ההפרש בין גידול בסך התרומות לגידול בסך הזיכוי מיוצג על ידי ההפרש בין שטח המלבן הבהיר, לשטח המלבן הכהה. כאשר המלבנים שווים בשטחם (גמישות מחיר יחידתית), הרי שאמנם התרומות גדלו, אולם הממשלה היא זו שמממנת את כל הגידול באמצעות הזיכוי ממס. וככל שמדיניות המס אפקטיבית יותר, כך ההפרש בין המלבנים יהיה גדול יותר, ומשמעותו שמדיניות המס מצליחה לעודד גידול תרומות ולא רק להחליף אותו במימון ממשלתי.

אמנם בישראל אחוז הזיכוי לא השתנה, אולם העלאת תקרת הזיכוי באופן משמעותי משנה את אחוז הזיכוי הממוצע הריאלי שרואה לפניו כל תורם.

עד לשנות ה-90 של המאה העשרים מרבית המחקרים ניתחו נתוני רוחב, כלומר, נתונים על שנה אחת של בעלי הכנסות שונות. ממחקרים אלו אכן עלה בדרך כלל שהגמישות של מחיר התרומה גדולה מ-1 ונעה סביב 1.3 בערך מוחלט (לסקירה ראה: Anderoni, 2001). כלומר, שהקטנת מחיר התרומה ב-10% תגדיל את סך התרומות בכ-13%, ומכיוון אחר: וויתור הממשלה על תקבולי מס בהיקף מסוים יגדיל את תרומות הציבור למגזר בהיקף גדול יותר.

למשל, Chua & Wong (1999), ניתחו נתוני מס של 107,628 משלמי מס פרטיים בסינגפור בשנת 1988, אשר הגישו בקשה להחזר מס, ומצאו שגמישות המחיר של התרומה נעה בין 3-6 בערך מוחלט, והיא תלויה ברמת ההכנסה וברמת ההשכלה.

גם בישראל נמצא דפוס דומה: וינבלט (1991), ניתח נתוני תרומה של מדגם של פירמות ישראליות בין השנים 1984-1985 (שבמהלכן אחוז הזיכוי עלה מ-25% ל-35%), ומצא שגמישות מחיר התרומה בישראל נעה בין 1.1 ל-1.7 בערך מוחלט.

אולם, במחקרים מאוחרים יותר, שהשתמשו בנתוני פאנל, אשר בוחנים את השפעת השינוי במחיר על אותם תורמים לאורך זמן (בשונה מהשוואה בין תורמים שונים באותה שנה), נמדדו גם גמישויות לטווח הארוך שהן קטנות מ-1. למשל, Auten, Sieg & Clotfelter (2002), ניתחו נתוני פאנל מתוך דיווח על מס של 20,000 פרטים שהגישו בקשה להחזר מס בארה"ב בין השנים 1980-1993. הם מוצאים שגמישות המחיר של התרומה נעה בין 1.26 בטווח הקצר לבין 0.79 בערך מוחלט בטווח הארוך.

Barrett, McGuirk & Steinberg (1997), ניתחו נתוני פאנל של 1,382 פרטים שביקשו החזר מס בין השנים 1979-1986, ומצאו שגמישות המחיר בטווח הקצר היא 1.39, ואילו בטווח הארוך היא 0.47 בערך מוחלט. אולם החוקרים ניתחו תרומות של פרטים בעלי הכנסה ממוצעת בלבד, וממצאים אחרים מצביעים על השונות בגמישות המחיר בין בעלי הכנסות שונות (למשל, Clotfelter, 1990).

מתודולוגיה

מאז שנת 1985 אחוז הזיכוי בישראל לא שונה ועמד על 35%. השינויים שחלו במדיניות המס קשורים בתקרת הזיכוי. כלומר, בסף אשר תרומה מעליו איננה מזכה את התורם בזיכוי ממס. בשנת 1999 עמדה תקרת הזיכוי על 480 אלף ₪. בשנת 2000, בעקבות החלטה עקרונית לעודד תרומות באמצעות העלאת תקרת הזיכוי, עלתה התקרה ל-2 מיליון ₪. בשנים שלאחר מכן (הנסקרות כאן) לא עלתה תקרת הזיכוי באופן משמעותי, ורק עודכנה בהתאם לעליית מדד המחירים לצרכן, כך שבשנת 2004 עמדה על 2.131 מיליון ₪, ובשנת 2006 עמדה על 2.218 מיליון ₪.

כיוון שמחיר התרומה הריאלי השולי לא השתנה במהלך השנים הנסקרות, אין אפשרות לאמוד גמישות מחיר בתוך נבדקים כפי שעושים מחקרי אורך עדכניים. כמו כן, בשל מבנה המיסוי והזיכוי בישראל לפיו כל התורמים מזוכים באותו אחוז מס, לא ניתן גם לערוך חישוב גמישות מחיר התרומה בין נבדקים בדומה לניתוחים הנערכים בארה"ב, שם יש שונות בין התורמים במחיר התרומה הריאלי. לכן, בעבודה זו אנתח את השפעת מדיניות המס בהתבסס על הנתונים המצרפיים, אודות סך הזיכוי, סך התרומה, והשינויים שחלו בהם:

היות שבין השנים 1999-2000 תקרת הזיכוי הועלתה באופן משמעותי, ובשנים שלאחר מכן רק עודכנה, אפשר להניח שאם העלאת התקרה אכן הניעה את השינוי המצופה, כלומר שסך התרומות גדל ביותר מסך הזיכוי, אזי נצפה שההפרש בין השינוי בתרומות לשינוי בזיכוי יהיה גבוה בין השנים 1999-2000 מן ההפרש ביתר השנים 2000-2006. ככל שההבדלים בין שנת העלאת התקרה ליתר השנים יהיו משמעותיים יותר, כך ניתן להעריך כי מדיניות המס אכן הייתה אפקטיבית.

את בחינת האפקטיביות ניתן לחלק לשתי שאלות: באיזו מידה השפיעה מדיניות המס על כניסת תורמים חדשים? ובאיזו מידה השפיעה על תרומותיהם של מי שתרם בלאו הכי?

מסד הנתונים

עבודה זו מבוססת על מסד נתונים הבנוי משלושה מקורות שונים:

1. נתוני תרומות יחידים וחברות-הקובץ התקבל משלטונות מס הכנסה, והוא כולל את כל היחידים והחברות אשר הגישו בקשה לזיכוי מס בגין תרומה למוסד ציבור המוכר לצורך זיכוי ממס לפי סעיף 46 לפקודת מס הכנסה. הקובץ כולל את ההכנסה החייבת במס של התורם, סך תרומה, סך זיכוי וענף כלכלה. הנתונים מצויים עבור השנים 1999, 2000, 2004 ו-2006. חשוב לציין שהנתונים שיוצגו בהמשך מתייחסים לסך תרומות אשר זיכו את התורמים בהטבת מס בלבד, ולא לכלל התרומות שקיבלו מלכ"רים מיחידים וחברות. ולסיום, על מנת לשמור על סודיות הנתונים, עבודה זו מציגה נתונים מצרפיים בלבד.

2. בסיס נתוני הכנסות פרט-קובץ נתוני הכנסות פרט נבנה בלמ"ס, והוא כולל את כל הפרטים במשק שנמצאו בקובצי שכירים ועצמאים שמתקבלים ממס הכנסה (פורמן, 2007).

3. מרשם האוכלוסין-מרשם האוכלוסין מבוסס על נתונים המתקבלים ממוסד הפנים בכפוף לחוק מרשם האוכלוסין. המרשם כולל מידע על נתונים דמוגרפיים אודות תושבי ישראל. המשתנים שבהם נעשה שימוש היו: מין, גיל, דת, מצב משפחתי, ארץ לידה, שנת עלייה ויישוב המגורים.

כל הנתונים נותחו באמצעות תוכנת מחשב סטטיסטית STATA 10.0.

ניתוח הממצאים

1. תרומות יחידים (לוחות 1.1-1.9)

סך התרומות שהתקבלו מיחידים אשר זיכו את התורמים בהטבות מס, בשנת 1999 היה 120.4 מיליון ₪, בשנת 2000 - 150.1 מיליון ₪, בשנת 2004 - 265.6 מיליון ₪, ובשנת 2006 - 338.1 מיליון ₪. מספר התורמים גם הוא גדל בהתמדה מ-29,504 תורמים בשנת 1999 ל-43,327 תורמים בשנת 2006.

בעוד שמרבית התורמים (בסביבות 60% בכל השנים) תורמים עד 2,000 ₪ בשנה, מירב התרומות מתקבל מתרומות גדולות יותר. בסביבות 50% מסך התרומות בכל השנים מקורם בתרומות שנועות בין 2,000-50,000 ₪. אולם אפשר לראות שינוי מגמתי לאורך השנים, כך שהחלק הגדול של התרומות מגיע מתרומות הולכות וגדלות: בעוד 29% מסך התרומות שהתקבלו בשנת 1999, ו-27% בשנת 2000 התקבלו מתרומות בטווח שבין 2,000-10,000 ₪; בשנת 2004 החלק הגדול ביותר מסך התרומות התקבל מתרומות בטווח שבין 10,000-50,000 ₪ (23% מכלל התרומות); ובשנת 2006 26% מן התרומות התקבלו מתרומות שעלו על 1 מיליון ₪.

תרומות העולות על 1 מיליון ₪ לא היו בשנת 1999, היוו 4% מסך התרומות בשנת 2000, 22% בשנת 2004, ו-26% בשנת 2006. חשוב לציין שמספר התורמים אשר תרומתם עולה על 1 מיליון ₪ מהווים בכל השנים פחות מ-0.1% ממספר התורמים, אולם מספרם עלה מ-4 תורמים בשנת 2000, ל-23 בשנת 2004 ול-34 בשנת 2006.

בשנים הנסקרות בעבודה זו, מרבית התרומות התקבלו מ"תורמים ותיקים", כלומר, מתורמים יחידים אשר תרמו גם בשנה הקודמת (הנסקרת כאן). כך למשל, 76% מסך התרומות שהתקבלו מיחידים בשנת 2000, הגיעו מתורמים ותיקים, אשר תרמו גם בשנת 1999. שיעור מספר התורמים הותיקים מכלל התורמים באותה שנה, צנוע יותר, אך עדיין גדול למדי: למשל, בשנת 2000, 60% מן התורמים הם תורמים ותיקים.

מרבית התורמים היחידים הם גברים (מעל 83%); יהודים (מעל 99%); נשואים (מעל 87%); אשר נולדו בישראל (מעל 60%); בני 40-60 שנה (54%). למעט דת התורמים, בכל יתר המשתנים הדמוגרפיים שנבדקו, ההבדלים בגובה התרומה הממוצעת בין הקטגוריות השונות (עבור כל משתנה) נמצאו מובהקים במבחן להסבר השונות one way ANOVA (לערכי מבחן F ראה לוח 1.9). התרומה הממוצעת של ילידי דרום אמריקה הייתה הגבוהה ביותר ביחס לתרומות הממוצעות בכל הקטגוריות של כלל המשתנים הדמוגרפיים, והגיעה לכמעט עד פי 3 מן התרומה הממוצעת.

2. תרומות מחברות (לוחות 2.1-2.4)

סך התרומות שהתקבלו מחברות ודווחו לצורך זיכוי ממס בשנת 1999 היה 89.7 מיליון ₪, בשנת 2000 - 125.3 מיליון ₪, בשנת 2004 - 242.9 מיליון ₪, ובשנת 2006 - 364.2 מיליון ₪. מספר התורמים גם הוא גדל בהתמדה מ-3,966 תורמים בשנת 1999 ל-7,362 תורמים בשנת 2006.

בעוד שכ-40% מן החברות התורמות (בכל השנים) תורמות עד 2,000 ₪ בשנה, מירב התרומות התקבל מתרומות גדולות יותר. בשנים 1999-2000, החלק הגדול ביותר של התרומות הגיע מתרומות בטווח שבין 100-500 אלף ₪ (53%, ו-37% בהתאמה). ואילו בשנים 2004 ו-2006, החלק הגדול ביותר של התרומות הגיע מתרומות שמעל ל-1 מיליון ₪ (40%, ו-48% בהתאמה).

סך התרומות העולות על 1 מיליון ₪ גדל באופן משמעותי לאורך השנים מכ-7 מיליון ₪ בשנת 1999, עד ל-175.3 מיליון ₪ בשנת 2006. כמו כן אחוז התרומות העולות על 1 מיליון ₪ מסך התרומות גדל בהתמדה, והיווה 8% בשנת 1999, 20% בשנת 2000, 40% בשנת 2004, ו-48% בשנת 2006. מספר החברות התורמות אשר תרומתם עולה על 1 מיליון ₪ מהווה בין 0.8% בשנת 1999 ל-1% בשנת 2006.

התחלקות התרומות בין התורמים היא בלתי מאוזנת, כך שמרבית התרומות מגיעות מקומץ תורמים. נראה שדפוס זה רק הולך ומחריף במהלך השנים: בשנת 1999 8% מן החברות תרמו 77% מן התרומות מחברות, ובשנת 2006, 7% מן החברות תרמו 81% מסך התרומות¹.

בשנים הנסקרות בעבודה זו, מידת ההתמדה של חברות תורמות היא צנועה יותר מזו של יחידים. כך, אחוז החברות הותיקות התורמות מתוך כלל החברות התורמות באותה שנה היה 49% בשנת 2000, 26% בשנת 2004,

¹ . התמונה העולה כאן דומה לזו שעלתה מאומדן שפרסם משרד התעשייה והמסחר המתבסס בחלקו על "סקר מעורבות עסקים בקהילה לשנת 2006" שערך, ובו נמצא ש 9% בלבד מכלל העסקים תורמים 90% מסך תרומות עסקים (ולא רק חברות).

ו-44% בשנת 2006. בדומה לתרומות יחידים, שיעור סך התרומות הותיקות מכלל התרומות באותה שנה, היה גדול משיעור מספר החברות הותיקות והגיע ל-66% בשנת 2000, 53% בשנת 2004, ו-62% בשנת 2006. עם זאת, חברות ותיקות הגדילו באופן מאוד משמעותי את תרומותיהן משנה לשנה. כך, אותן חברות שתרמו גם בשנת 1999, וגם בשנת 2000, העמידו בשנת 1999 תרומות בסך של כ-12 מיליון ₪ לעומת 83 מיליון ₪ בשנת 2000. חלקן של התרומות הותיקות עלה גם הוא באופן ניכר מ-13% מכלל התרומות בשנת 1999 ל-66% מכלל התרומות בשנת 2000. גם בשנים הבאות שיעור הגידול בתרומות ותיקות גדול בהרבה משיעור הגידול של כלל התרומות, אך הוא הולך וקטן.

חברות מענפי כלכלה שונים נבדלות באופן מובהק בהיקף תרומתם ($F(11)=19.67, p<0.001$). הענף הכלכלי הבולט בדפוסי התרומה שלו הוא ענף הפיננסים ושירותים עסקיים: בשנת 1991, 31% מן החברות התורמות היו בענף זה ותרומותיהן היוו 33% מסך תרומות חברות. בשנת 2006 חברות מענף זה היוו 42% מן החברות התורמות וחלק תרומתן הגיע ל-53% מכלל תרומות מחברות. ממצאים אלה משחזרים את הממצאים שהתקבלו על ידי וינבלט (1991). עם זאת, התרומה הממוצעת לחברה, הייתה הגבוהה ביותר עבור חברות מענף הפיננסים ושירותים עסקיים רק בשנת 2006, ועמדה על ממוצע תרומה של 62 אלף ₪ לחברה בענף זה, לעומת ממוצע תרומה של 49 אלף ₪ עבור חברות מכל הענפים.

כאשר בוחנים את חלק סך התרומות שהתקבלו מחברות בכל ענף, כחלק מן התוצר של כל ענף, נמצא שחלק התוצר הענפי המוקדש לתרומה הוא קטן למדי. אך עם זאת, הוא עלה בהתמדה: בשנת 1999 תרומות מחברות היוו בממוצע רק 2.6 מאיות האחוז מן התוצר הענפי שלהן, ואילו בשנת 2006 הגיע חלק התרומה מן התוצר הענפי ל-7.2 מאיות האחוז. ענף פיננסים ושירותים עסקיים הוא שתרים את האחוז הגבוה ביותר מתוך התוצר שלו בשנים 1999, 2000 ו-2006.

3. אפקטיביות מדיניות המס (לוחות 3.1-3.7)

כאמור במבוא, מבנה המיסוי בישראל לא מאפשר חישוב גמישות מחיר התרומה. לכן, בחינת השפעות מדיניות המס על תרומות, תתבסס על שינויים בדפוסי התרומות בטווחים שבין תקרות זיכוי ישנות לחדשות, ועל ההפרשים בין השינויים בתרומות והשינויים בסך הזיכוי ממס הניתן לתורמים.

שינויים בתרומות-העלייה החדה ביותר בהיקף התרומות (מיחידים ומחברות) חלה בין השנים 1999-2000, שבהן הועלתה תקרת הזיכוי באופן משמעותי מ-480 אלף ₪ ל-2 מיליון ₪. יתרה מזאת, בין השנים הללו, העלייה בהיקף התרומות בטווחי התרומה שמעל לתקרת הזיכוי, נעה בין פי 3 לפי 4 לעומת עלייה של בין 4%-11% בלבד בתרומות ביתר הטווחים (עבור תרומות יחידים וחברות בהתאמה). זאת לעומת עלייה צנועה הרבה יותר בהיקף התרומות באותם הטווחים, בין השנים 2000-2006, אשר הגיעה לעלייה שנתית ממוצעת של כ-40% בתרומות חברות ו-55% בתרומות יחידים.

סך הזיכוי הניתן ליחידים הוא למעשה וויתור על הכנסות מתקבולי מס מצד הממשלה. בשנים הנסקרות, סך הזיכוי הניתן ליחידים היה גבוה מסך הזיכוי הניתן לחברות, בהפרש כמעט קבוע. כך למשל, בשנת 2006 סך הזיכוי הניתן ליחידים עמד על כ-100 מיליון ₪, לעומת סך זיכוי לחברות של כ-90 מיליון ₪.

חלק סך הזיכוי מן התרומה גבוה יותר אצל יחידים מאשר אצל חברות בכל השנים. כלומר, יחידים רואים מחיר תרומה ריאלי ממוצע נמוך יותר מאשר חברות. נתון זה מייצג את נטיית החברות לתרום סכומים גבוהים יותר, אשר חוצים את תקרת הזיכוי. בנוסף, החלק של סך הזיכוי מן התרומה, נמצא בירידה מתמדת במהלך השנים, במיוחד אצל חברות. למשל, בשנת 1999 סך הזיכוי לחברות היווה 32.3% מסך תרומות מחברות, ואילו בשנת 2006, היווה הזיכוי רק 24.7% מן התרומות. משמעות נתון זה היא שמדיניות המס-אשר מטרתה לעודד תרומות-נשחקת ביחס לשינויים בדפוסי התרומות, ויוצא שהתורמים רואים מחיר תרומה ריאלי ממוצע גבוה יותר.

אפקטיביות מדיניות המס. נבחן תחילה את נתוני כלל התרומות, ולאחר מכן את התרומות מתורמים ותיקים בלבד. מן הנתונים על כלל התרומות עולה, שיש שונות בין תרומות מחברות ומיחידים. עבור תרומות יחידים נראה שהעלאת הזיכוי כלל לא יצרה את השינוי המצופה: כך, בין השנים 1999-2000 סך הגידול בתרומות היה גבוה מסך הגידול בזיכוי בכ-19 מיליון ₪, וזאת לעומת ממוצע שנתי של 22 ו-26 מיליון ₪ (הפרש בין הגידול בתרומות לגידול בזיכוי) בין השנים 2000-2004 ו-2004-2006 בהתאמה. כלומר, יתכן שעל אף שבין השנים 1999-2000 תרומות יחידים כן גדלו באופן משמעותי, ויתכן שאף גדלו הודות להעלאת התקרה, בכל זאת מדיניות המס לא הייתה אפקטיבית במובן זה, שסך הזיכוי גדל ביותר מסך התרומה.

לגבי תרומות מחברות, התמונה מורכבת יותר. כך, בין השנים 1999-2000 סך הגידול בתרומות היה גבוה מסך הגידול בזיכוי בכ-26 מיליון ₪, וזאת לעומת הפרש ממוצע שנתי של 22 מיליון ₪ וכ-50 מיליון ₪ בין השנים 2000-2004 ו-2004-2006 בהתאמה. כלומר, נראה שהעלאת הזיכוי כן הייתה אפקטיבית עבור תרומות מחברות, כך שההפרש בין גידול בתרומות וגידול בזיכוי היה גבוה בין השנים שבהן הועלתה התקרה לעומת ארבע השנים הבאות. אולם יחד עם זאת, נראה שלגורמים אחרים המשפיעים על דפוסי תרומות מחברות יכולה להיות השפעה משמעותית בהרבה, ולראיה הפרש שנתי ממוצע כמעט כפול בין גידול בתרומות לגידול בזיכוי בין השנים 2004-2006. כלומר, שגם אם מדיניות המס כן הייתה אפקטיבית עבור תרומות מחברות, השפעתה מצומצמת למדי.

מן הנתונים אודות תרומות ותיקים עולה שעבור יחידים, ההפרש בין הגידול בזיכוי לגידול בסך התרומות אשר התקבלו מתורמים ותיקים בין השנים 1999-2000 היה כ-19 מיליון ₪. הפרש גבוה בהרבה מן ההפרש השנתי הממוצע בשנים הבאות, אשר עמד על כ-7 מיליון, וכ-12 מיליון ₪ בין השנים 2000-2004, ו-2004-2006 בהתאמה. גם עבור תרומות מחברות ותיקות, ההפרש בין הזיכוי לתרומות בין השנים 1999-2000, אשר הגיע לכ-50 מיליון ₪, היה גבוה בהרבה מן ההפרש השנתי הממוצע בשנים הבאות, שעמד על כ-21 מיליון ₪ וכ-34 מיליון ₪ בין השנים 2000-2004, ו-2004-2006 בהתאמה. כלומר, נראה שמדיניות המס כן הייתה אפקטיבית עבור תורמים ותיקים. כלומר, העלאת תקרת הזיכוי בשנת 2000 הביאה לגידול "אמיתי" בתרומות מיחידים ומחברות שתורמו ממילא בשנת 1999, לעומת תורמים בשנים הבאות-גידול, אשר לא רק הוחלף על ידי ויתור על תקבולי מס מצד הממשלה.

חלק התרומות המדווחות מכלל תרומות המגזר הפרטי

כאמור עבודה זו מציגה ומנתחת נתונים רק אודות תרומות יחידים וחברות אשר דווחו על תרומתם לצורך קבלת זיכוי ממס הכנסה. רק 11% מן המלכ"רים הרשומים, מוכרים כמוסדות ציבור לצורך זיכוי מס לפי סעיף 46 בפקודת מס הכנסה. אולם, המלכ"רים המוכרים כמוסדות ציבור מהווים כמעט שליש מן המלכ"רים אשר יש להם פעילות כלכלית, ויתרה מזאת נפח הפעילות הכלכלית שלהם מהווה יותר מ-70% מן הפעילות הכלכלית של מלכ"רים (בשנת 2004, שכר מוסדות ציבור היווה 71% מסך השכר של כלל המלכ"רים באותה שנה, ובשנת

2006 - 74%). כלומר, ישנן תרומות שלא מזכות את התורמים בהטבת מס. בנוסף, יש להניח כי לא כל התורמים למוסדות ציבור המוכרים לצורך הטבת מס, מדווחים על התרומה, ותובעים את הטבת המס. בין הסיבות המרכזיות ניתן למנות כמה: ראשית, יתכן שהתרומה נמוכה מרצפת הזיכוי; שנית, יתכן שיחידים רבים בחרו שלא להגיש תביעה לזיכוי ממס, כיוון שתביעה כזו מחייבת הגשת דוח שנתי למס הכנסה אשר איננו הכרח עבור שכירים. כך שבתרומות יחידים יש ייצוג יתר לשכירים, וייצוג חסר ליחידים; שלישית, חברות או עצמאיים שאין להם הכנסות חיוביות, לא ידווחו על תרומות כיוון שבאין הכנסות חיוביות אין כל הטבה בגין תרומה. אם כן, מה חלקן של התרומות המדווחות מסך התרומות של המגזר הפרטי בישראל?

על מנת לקבל הערכה של חלק התרומות המדווחות לצרכי מס מכלל התרומות, ניתן לערוך תרגיל ראי מתוך הדיווח של המלכ"רים על הכנסותיהם. כך למשל, בשנת 2006², שבה נערך סקר מקיף ומפורט של הכנסות והוצאות מלכ"רים, המבוסס על ניתוח דוחות כספיים של מדגם מלכ"רים מכל תחומי הפעילות (לשכה מרכזית לסטטיסטיקה, 2010), סך הכנסות מלכ"רים שנובעים מהעברות ממשקי בית, מחברות, ומחוו"ל שווה ל- 13.3 מיליארד ₪. מתוך קובצי העבודה המשמשים להכנת חשבון לווין למלכ"רים³, עולה שמתוך סך ההעברות הללו, כ- 7.5 מיליארד ₪ מגיעים מחוו"ל, ועוד כ- 3 מיליארד ₪ מגיעים ממלכ"רים אחרים, כך שהעברות (דהיינו תרומות) ממשקי בית ומעסקים מסתכמים ב- 2.8 מיליארד ₪. החלוקה בין משקי בית ועסקים איננה מדויקת, כיוון שהפירוט אשר מופיע בדוחות הכספיים של מלכ"רים לוקה בחסר. עם זאת, תרומות ממשקי בית נאמדות בכ- 2.2 מיליארד ₪, ותרומות מעסקים נאמדות ב- 600 מיליון ₪.

המקורות הנוספים להערכת סך תרומות העומדים לרשותנו הם סקרים המבוססים על דיווח עצמי. סקר הוצאות משקי בית, וסקר מעורבות עסקים בקהילה. **סקר הוצאות משקי בית** נערך בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. זהו סקר מדגמי המבוסס על דיווח עצמי שהחל בשנת 2003. על פי סקר זה, סך כל התרומות מיחידים (כולל תרומות שלא דווחו לצורך קבלת זיכוי ממס), מוערך בשנת 2006 בכ- 1.2 מיליארד ₪.

סקר מעורבות עסקים בקהילה לשנת 2006 נערך במשרד התמ"ת ומתבסס על דיווח עצמי של עסקים קטנים בלבד (המעסיקים בין 200-2 עובדים). מסקר זה עולה שכ- 4,500 עסקים קטנים תרמו בשנת 2006, כ- 105 מיליון ₪. על בסיס סקר זה הציג משרד התמ"ת אומדן של סך התרומות מעסקים (כולל עוד 150 עסקים גדולים ו- 200 תאגידי ענק) המגיע בשנת 2006 ל- 1.1 מיליארד ₪. אולם, אין חפיפה בין מסגרת הנתונים של סקר זה לבין מסגרת הנתונים עליה מתבססת עבודה זו: לעומת מספר החברות התורמות שהגישו דיווח למס הכנסה המגיע בשנת 2006 לכ- 7,362 חברות, סקר מעורבות עסקים בקהילה כולל 4,500 עסקים שאינם בהכרח חברות, ואיננו כולל חברות גדולות שמעסיקות למעלה מ- 200 עובדים. בנוסף, אומדן משרד התמ"ת כולל הערכה של 90% מתרומות המגזר העסקי (חברות גדולות ותאגידי ענק), שאיננה מבוססת על סקר כלשהו.

אם כן, על פי האומדנים המתקבלים מתרגיל הראי של הכנסות מלכ"רים, ומסדרי הגודל המתקבלים מסקר הוצאות משקי בית ומסקר מעורבות עסקים בקהילה, ניתן להעריך ששיעור תרומות יחידים אשר דווחו לצורך קבלת זיכוי ממס (338 מיליון בשנת 2006) מסך תרומות יחידים, נע בין 15%-28%. לגבי תרומות מחברות, ניתן להניח שהתרומות המגיעות מחברות ומדווחות למס הכנסה לצורך קבלת הזיכוי ממס (364 מיליון ₪ בשנת 2006) מהווה כ- 60% מכלל תרומות מחברות.

² תרגיל הראי ויתר ההערכות בסעיף זה נעשו לשנת 2006 בלבד, כיוון שעבור שנה זו ישנם נתונים זמינים, שאינם קיימים עבור שנים אחרות הנסקרות בעבודה זו.

³ הנתונים מצויים בידי כיוון שאני אחראית על הכנת חשבון לווין למלכ"רים בהתבסס על סקר מלכ"רים

4. הקשר בין תרומה והכנסה

בכל שנה נתונה ניתן לבקש זיכוי מס עבור תרומות שנתרמו באותה שנה בלבד. אולם, אם גובה התרומה עולה על תקרת הזיכוי הקבועה בחוק, או שעולה על 30% מן ההכנסה החייבת במס, הרי שניתן בשלוש השנים הבאות לבקש זיכוי בגין עודף התרומה (שמעל לתקרה). כך שלמעשה נתוני ההכנסות ונתוני סך התרומה אינם מקבילים, ולכן יש להסתייג מהקבלת נתוני הכנסות ותרומות, ובמיוחד מניתוח יחסי של גובה התרומה אשר בגינה מבקשים זיכוי, ביחס לגובה ההכנסה באותה שנה. על מנת לתת תמונה כללית בכל זאת, אסקור כמה נתונים כלליים:

בשנים הנסקרות כאן, חציון אחוז התרומה מן ההכנסה של יחידים עמד על 0.6%-0.7%. זאת, בהשוואה לממוצע של 2.3% תרומה מתוך ההכנסה החייבת במס ליחידים בארה"ב בין השנים 1999-2005 (Giving USA, 2006). באורח מפתיע, גם חציון אחוז התרומה מן ההכנסה של חברות בשנים הנסקרות עמד על 0.6%-0.7%. בארה"ב, ממוצע אחוז התרומה מתוך הכנסה חייבת במס של חברות, נע בשנים הללו בין 1.0%-1.6%.

5. מודלים המסבירים את גובה התרומה

תרומות יחידים

המודל להסבר שונות בין תרומות יחידים כולל ארבעה סוגי משתנים:

1. משתנים הקשורים להכנסה שוטפת (הכנסה בשנה שבה דווחה התרומה).
2. הכנסה פרמננטית: תרומה נחשבת כמוצר או שרות נורמאלי, אשר ככל שההכנסה גדלה הביקוש אליו עולה (למשל: Clotfelter, 1990; Schwartz, 1968). אמנם מחקרים רבים מסתפקים בבדיקת הקשר בין הכנסה שוטפת לבין תרומה, אולם מחקרים אחרים הראו שתרומה עשויה להיות מוסברת גם באמצעות הכנסה פרמננטית (Auten et al., 2002; Clotfelter, 1990; Randolph, 2008). כיוון שבמקרים רבים אין נתונים אודות נכסים, או אודות ציפיות להכנסות עתידיות, האינדיקטור להכנסה פרמננטית הוא ממוצע הכנסות העבר (Randolph, 2008).
3. תרומות בפיגור: ההנחה היא שקיימת נטייה להתמיד בתרומה.
4. משתנים דמוגרפיים.

ראוי לציין, שמשתנה מסביר חשוב במודל להסבר גובה התרומה, הוא מחיר התרומה. אולם בשל מבנה הזיכוי ממס בישראל, מחיר התרומה הוא פונקציה של סך התרומה, ולכן לא ניתן להכניס אותו כמשתנה מסביר למודל.

המשתנים הוכנסו לרגרסיה ליניארית, לפי הסדר שנגזר מן ההנחות האפריוריות כאשר בכל שלב הוכנס משתנה מסביר נוסף ונבחנה התרומה השולית שלו להסבר השונות (R^2 change). ניכוי הנתונים מ"רעשים" אידיוסניקראטיים ועיתיים התאפשר הודות לכך שמסד הנתונים כולל נתוני פאנל (סדרה עיתית בעלת 4 נקודות

זמן). האפקטים הקבועים של תורמים ושנים הוכנסו כ-*Random effect* (שקלול בין שתי ההנחות שהטעות קבועה תמיד, ושהטעות מקרית תמיד (Baltagi, 2005)).

אם כן, מודל 1 להלן-

$$DON_{it} = \alpha + \beta_1 T.INC_{it} + \beta_2 AVGINC_{it} + \beta_3 DON_{it-1} + \beta_4 AVGDON_{it-2} + \beta_5 W.INC_{it} + \beta_6 B.INC_{it} + \beta_7 AGE_{it} + \beta_8 AGE_{it}^2 + \beta_9 GEN_{it} + \beta_{10} FAM_{it} + \beta_{11} C.BIRTH_{it} + \beta_{12} Y.ALIA_{it} + \beta_{13} REG_{it} + \varepsilon_{it}$$

מן הממצאים עולה שכל גידול של 1,000 שם בסך הכנסה חייבת במס מנבא תרומה גבוהה ב-19 שם; גידול של 1,000 שם בממוצע הכנסות העבר מנבא תרומה קטנה ב-2 שם; גידול של 1,000 שם בסך תרומה בנקודת זמן קודמת מנבא תרומה גבוהה ב-78 שם; גידול של 1,000 שם בממוצע תרומה העבר מנבא תרומה גבוהה ב-1,350 שם; גידול של 1,000 שם בהכנסה השכירה מנבא תרומה גבוהה ב-14 שם; וגידול של 1,000 שם בהכנסה העסקית מנבא תרומה נמוכה ב-80 שם.

נמצא שסך ההכנסה מסבירה 9% מן השונות; ממוצע הכנסות העבר מסביר עוד 10% מן השונות; סך התרומה בנקודת הזמן הקודמת מסבירה עוד 20% מן השונות; ממוצע תרומות העבר מסביר עוד 15% מן השונות; הכנסה עסקית מסבירה עוד 1 עשירית האחוז מן השונות; וארץ הלידה מסבירה עוד כ-2 מאיות האחוז מן השונות. סך הכל, המודל מסביר 54% מן השונות המוסברת (n=25,392) (ראה לוח 5.1).

אם כן, נמצא שהמשתנה המסביר בצורה הטובה ביותר את גובה התרומה הוא תרומות בעבר, גם בנקודת הזמן הקודמת, וקצת פחות מזה-ממוצע התרומות לפני שתי נקודות זמן. כלומר, ניתן להסיק שיש לתורמים יחידים נטייה להתמדה בתרומותיהם. ממצא זה עולה בקנה אחד עם האחוזה הגבוהה של תורמים ותיקים. משתני ההכנסה החייבת במס מסבירים גם הם את השונות בתרומות, אך במידה מצומצמת יותר ממשתני תרומות העבר. לעומתם, המשתנים אודות הכנסה עסקית ושכירה תורמים תרומה זעומה להסבר השונות. בהחלט ייתכן שאין להם כוח הסבר מעבר למשתנה סך ההכנסה. כמו כן, המשתנים הדמוגרפיים תורמים תרומה צנועה מאוד להסבר השונות מעבר לשונות בהכנסות, ובתרומות עבר. סביר להניח שהבדלים דמוגרפיים מגולמים בהבדלים בין הכנסות שוטפות, הכנסות עבר ותרומות העבר, כך שאין להם תרומה עודפת.

תרומות חברות

בדומה לתרומות יחידים נבדקה השפעת משתני הכנסה, הכנסה בפיגור, תרומות עבר וענף כלכלי על תרומות של חברות. משתנה ענף כלכלי קודד כמשתנה דמה.

אם כן, מודל 2 להלן-

$$DON_{jt} = \alpha + \beta_1 T.INC_{jt} + \beta_2 AVGINC_{jt} + \beta_3 DON_{jt-1} + \beta_4 AVGDON_{jt-2} + \beta_5 INDUS_j + \varepsilon_{jt}$$

נמצא שגידול של 1,000 ₪ בסך הכנסה חייבת במס מסביר תרומה גבוהה ב-20 אג'; גידול של 1,000 ₪ בממוצע הכנסות העבר מנבא תרומה גבוהה ב-60 אג'; גידול של 1,000 ₪ בסך תרומה בנקודת זמן קודמת מנבא תרומה גבוהה ב-400 ₪; וגידול של 1,000 ₪ בממוצע תרומה העבר מנבא תרומה גבוהה ב-1,300 ₪.

נמצא שסך ההכנסה מסבירה 11% מן השונות; ממוצע הכנסות העבר מסביר עוד 6% מן השונות; סך התרומה בנקודת הזמן הקודמת מסבירה עוד 26% מן השונות; ממוצע תרומות העבר מסבירה עוד 4% מן השונות; והענף הכלכלי מסביר עוד 0.2% בלבד מן השונות. סך הכל, המודל מסביר 46% מן השונות המוסברת (n=6,574) (ראה לוח 5.2).

אם כן, בדומה לתרומות יחידים, משתנה התרומה בנקודת זמן קודמת מסביר בצורה הטובה ביותר את השונות בין תרומות. בשונה מתרומות יחידים, המשתנים המסבירים הבאים הם הכנסה בשנת בקשת הזיכוי וממוצע הכנסות העבר. בנוסף, תרומתו של הענף הכלכלי להסבר השונות כמעט שולית. בהשוואה לתרומות מיחידים, למשתנים מן הטווח הארוך (שלפני נקודת הזמן הקודמת) יש השפעה חלשה יותר על תרומות מחברות. כך, גם ממוצע הכנסות העבר וגם ממוצע תרומות העבר השפיעו פחות על התרומה השוטפת מחברות בהשוואה להשפעתם על התרומה השוטפת מיחידים.

מסקנות ודיון

מטרת עבודה זו היא להיטיב לעמוד על היקפן וטיבן של תרומות המגזר הפרטי המדווחות לצרכי הטבת מס בישראל, וכן להעריך את האפקטיביות של מדיניות המס בישראל שמטרתה לעודד תרומות. לאור מדיניות המס בגין תרומות בישראל, הנתונים אינם מאפשרים בחינת גמישות מחיר תרומה, וגמישות הכנסה ביחס לתרומות, כמקובל בעולם המערבי, ובארה"ב במיוחד. אך יחד עם זאת, עבודה זו מאפשרת ראשית, היכרות מפורטת ראשונה מסוגה עם נתוני תורמים ותרומות המגזר הפרטי בישראל המדווחות לצרכי מס, ושנית, בחינה והערכה של השפעת מדיניות המס על תרומות אלה.

כיוון שעבודה זו עוסקת רק בתרומות אשר דווחו לצורך קבלת זיכוי ממס, נשאלת השאלה, מה חלקן של התרומות המדווחות מסך התרומות של המגזר הפרטי למלכ"רים בישראל? אמנם רק 11% מן המלכ"רים הרשומים, מוכרים כמוסדות ציבור לצורך זיכוי ממס, אך נפח הפעילות הכלכלית שלהם מהווה יותר מ-70% מן הפעילות הכלכלית של מלכ"רים. היקף תרומות יחידים אשר דווחו לצורך קבלת זיכוי ממס נאמד בכ-30% מסך תרומות יחידים, וכן, ניתן להניח שהרוב המכריע של התרומות המגיעות מחברות, מדווחות לצורך קבלת הזיכוי ממס (חזן, 2011).

אמנם נראה שהעלאת תקרת הזיכוי הגדילה את היקף התרומות בכלל, ובמיוחד את היקף התרומות הגדולות. אולם, השאלה היא האם מדיניות המס הייתה אפקטיבית? מניתוח הממצאים בעבודה זו, עולה שהתשובה לשאלה זו היא: לא בהכרח. ההנחה היא שהממשלה מציעה הטבות מס לתורמים, על מנת לעודד תרומות המגזר הפרטי, ולהעביר כמה שניתן את מימון ארגוני המגזר השלישי מידי הממשלה לידי המגזר הפרטי. כאשר הממשלה נותנת הטבות מס, היא למעשה מוותרת על תקבולי מס אפשריים. אם הגידול בתרומות ייצא שווה לגידול בזיכוי ממס, הרי שמדיניות המס לא עודדה גידול בתרומות אלא רק מימנה את הגידול באמצעות ויתור על תקבולי מס. מניתוח הנתונים עולה שמדיניות המס לא השיגה את יעדה בנוגע לכלל

התרומות מיחידים. לגבי חברות, האפקטיביות של מדיניות המס פחות חד משמעית. נראה שיש גורמים אחרים, לבד ממדיניות המס אשר השפעתם על תרומות חברות משמעותית לאין ערוך מהשפעת מדיניות המס.

הממצאים הללו מעלים את הצורך לאתר את המשתנים אשר מסבירים את גובה התרומה, מעבר למדיניות המס. אמנם לאור מבנה המיסוי בישראל, לא ניתן לבחון את השפעת מחיר התרומה הריאלי על גובה התרומה, אולם, ניתן לבחון השפעה של משתנים מסבירים נוספים על גובה התרומה. בעבודה זו נמצא שהמשתנה המסביר בצורה הטובה ביותר את גובה התרומה, של יחידים וחברות, הוא גובה התרומה בנקודת זמן קודמת, ופחות מזה- גובה הכנסה שוטפת וממוצע הכנסות העבר. עם זאת, נמצא שכוח ההסבר של משתנה הענף הכלכלי או משתנים דמוגרפיים מעבר להכנסה ותרומה בנקודות זמן קודמות, הוא שולי.

כוח ההסבר של גובה התרומה בנקודות זמן קודמות, עולה בקנה אחד עם הממצא שמדיניות המס כן נמצאה אפקטיבית עבור תורמים ותיקים. כיוון שתורמים ותיקים מהווים למעלה ממחצית התורמים היחידים ולפחות שליש מן החברות התורמות, הרי שמדיניות המס אפקטיבית עבור חלק ניכר מן התורמים והתרומות.

לסיכום, נראה שמדיניות המס הנהוגה בישראל בשנים האחרונות של העלאת תקרת הזיכוי באופן משמעותי בכל כמה שנים⁴, עשויה לעודד במידה רבה הגדלת תרומות של התורמים המתמידים בתרומה, אך איננה בהכרח אפקטיבית בעידוד תרומות חדשות.

מקורות

ויינבלט, ג'. (1991). מיסוי מוסדות ללא כוונת רווח. בתוך: י. קופ, (עורך) *הקצאת משאבים לשירותים החברתיים*, הוצאת המרכז לחקר המדיניות החברתית בישראל, ירושלים.

חזן, א. (2011). על תרומות, הטבות מס, ומה שביניהן: תרומות יחידים וחברות למלכ"רים, והשפעת מדיניות המס על תרומות אלה. המרכז לחקר הפילנתרופיה בישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים והלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

מור, א., ויפה, א.ד. (2004). סוגיית ההנחה במס לתורמים בפקודת מס הכנסה סעיף (46) וההשלכות על גיוס כספים במגזר השלישי. *בטחון סוציאלי*. 66: 76-110.

פורמן, א. (2007). *סטטיסטיקה של הכנסות ממקורות מנהליים: תיאור בסיס הנתונים*. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

השנתון הסטטיסטי לישראל, 57 (2007). הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

Anderoni, J. (2001). The Economics of Philanthropy. In : N. J. Smelser & P.B. Baltes (Eds.) *International Encyclopedia of the social and behavioral sciences*. London: Elsevier.

Auten, G.E., Sieg, H., & Clotfelter, C. (2002). Charitable giving, income and taxes: An analysis of panel data. *American Economics Review*. 92:371-382.

⁴ בשנת 2008 תקרת המס הייתה 4,131,000 ₪, ובשנת 2010 עמדה תקרת המס על 7,500,000 ₪.

- Baltagi, B.H. (2005). *Econometric Analysis of panel data*. John Wiley & Sons.
- Barrett, K.S., McGuirk, A.M., & Steinberg, R. (1997). Further evidence on the dynamic impact of taxes on charitable giving. *National Tax Journal*. 50:321-334.
- Chua, V.C.H., & Wong, C.M. (1999). Tax incentives, individual characteristics and charitable giving in Singapore. *International Journal of Social Economics*. 26:1492-1505.
- Clotfelter, C. (1990). The impact of tax reform on charitable giving: A 1989 perspective. *NBER Working paper No. W3273*.
- Giving USA. (2006). *The Annual Report on Philanthropy for the Year 2005*. Giving USA Foundation.
- Randolph, W.C. (2008). Dynamic income, progressive taxes and the timing of charitable contributions. *Journal of Political Economy*, 103, 709-738.
- Schwartz, R.A. (1968). Corporate philanthropic contributions. *Journal of finance*, 23, 479-497.

1. תרומות יחידים

1.1 סך תרומות יחידים, לפי גובה תרומה ושנה

אלפי ₪

2006			2004			2000			1999			גובה התרומה
ממוצעת תרומה	סך התרומה	מספר תורמים	ממוצעת תרומה	סך התרומה	מספר תורמים	ממוצעת תרומה	סך התרומה	מספר תורמים	ממוצעת תרומה	סך התרומה	מספר תורמים	
8	338,115	43,327	6	265,557	42,228	4	150,057	33,630	4	120,400	29,504	סך הכל
	100%	100%		100%	100%		100%	100%		100%	100%	באחוזים
	26%	0%		22%	0%		4%	0%		0%	0%	מזה:
	5%	0%		5%	0%		6%	0%		4%	0%	מעל 1,000,000 ₪
	13%	1%		12%	0%		17%	0%		17%	0%	500,000-1,000,000 ₪
	7%	1%		7%	1%		7%	0%		9%	1%	100,000-500,000 ₪
	23%	9%		23%	7%		26%	6%		27%	6%	50,000-100,000 ₪
	19%	33%		22%	32%		27%	28%		29%	28%	10,000-50,000 ₪
	7%	57%		9%	60%		13%	65%		14%	66%	2,000-10,000 ₪
												עד 2,000 ₪

1.2 תרומות יחידים מתורמים ותיקים, לפי שנה

אלפי ₪

תורמים גם ב-2004 וגם ב-2006			תורמים גם ב-2000 וגם ב-2004			תורמים גם ב-1999 וגם ב-2000			גובה התרומה
הפרש שנתי ממוצע	2006	2004	הפרש שנתי ממוצע	2004	2000	הפרש שנתי ממוצע	2000	1999	
	59%	60%		42%	53%		60%	68%	אחוז תורמים ותיקים מכלל התורמים
20,258	245,538	205,022	9,932	156,538	116,809	28,470	114,184	85,714	סך תרומות ותיקים
	73%	77%		59%	78%		76%	71%	אחוז תרומות ותיקים מכלל תרומות
7,779	74,890	59,331	2,994	45,520	33,545	9,746	38,367	28,621	סך זיכוי לתרומות ותיקים
	75%	75%		57%	67%		76%	73%	אחוז זיכוי תרומות ותיקים מכלל זיכוי

1.3 סך תרומות יחידים, לפי מין, ושנה

באחוזים

התפלגות האוכלוסייה בישראל 2006	2006			2004			2000			1999			מין
	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	
49%	106%	88%	83%	104%	87%	84%	105%	90%	86%	103%	89%	87%	גבר
51%	66%	12%	17%	76%	13%	16%	68%	10%	14%	79%	11%	13%	אישה

1.4 סך תרומות יחידים, לפי דת, ושנה

באחוזים

התפלגות האוכלוסייה בישראל 2006	2006			2004			2000			1999			דת
	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	
79%	90%	99.84%	99.54%	86%	99.83%	99.50%	87%	97.10%	99.09%	90%	97.68%	99.08%	יהודי
13%	41%	0.05%	0.12%	29%	0.04%	0.11%	76%	0.10%	0.11%	102%	0.13%	0.12%	מוסלמי
2%	26%	0.05%	0.16%	29%	0.07%	0.20%	27%	0.06%	0.19%	35%	0.10%	0.26%	נוצרי
6%	29%	0.06%	0.18%	29%	0.06%	0.19%	407%	2.74%	0.60%	348%	2.09%	0.55%	אחר

1.5 סך תרומות יחידים, לפי מצב משפחתי, ושנה

באחוזים

התפלגות האוכלוסייה בישראל 2006	2006			2004			2000			1999			מצב משפחתי
	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	
30%	38%	2%	5%	35%	2%	5%	45%	3%	7%	58%	3%	4%	רווק
42%	92%	90%	87%	87%	89%	88%	90%	89%	88%	90%	87%	92%	נשוי
27%	90%	8%	8%	107%	9%	8%	137%	8%	5%	120%	10%	8%	אחר

1.6 סך תרומות יחידים, לפי גיל, ושנה

באחוזים

התפלגות האוכלוסייה בישראל 2006	2006			2004			2000			1999			גיל
	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	
43%	63%	14%	20%	62%	15%	22%	72%	18%	25%	69%	19%	24%	פחות מ - 40
24%	95%	56%	54%	91%	55%	54%	95%	51%	54%	91%	54%	53%	בין 40 - 60 שנה
33%	106%	31%	27%	111%	30%	24%	143%	31%	21%	112%	27%	22%	מעל גיל 60

1.7 סך תרומות יחידים, לפי שנת עליה, ושנה

באחוזים

התפלגות האוכלוסייה בישראל 2006	2006			2004			2000			1999			שנת עליה
	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	
14%	173%	10%	5%	116%	6%	5%	143%	8%	5%	130%	5%	4%	אחרי 1989
17%	87%	31%	32%	82%	32%	34%	89%	29%	29%	87%	37%	40%	לפני 1989
69%	84%	59%	63%	85%	61%	62%	85%	63%	66%	91%	58%	60%	נולד בארץ

1.8 סך תרומות יחידים, לפי ארץ לידה, ושנה

באחוזים

התפלגות האוכלוסייה בישראל 2006	2006			2004			2000			1999			ארץ לידה
	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	% מתרומה ממוצעת	סך התרומה	מספר תורמים	
3%	60%	3%	4%	70%	3%	4%	63%	4%	5%	58%	3%	5%	מזרח תיכון
0%	40%	0%	0%	39%	0%	0%	38%	0%	1%	41%	0%	0%	אסיה
6%	57%	4%	6%	56%	4%	7%	61%	6%	9%	70%	5%	8%	אפריקה
19%	92%	18%	19%	92%	19%	20%	113%	17%	15%	92%	22%	24%	אירופה
2%	227%	13%	6%	187%	10%	5%	290%	8%	3%	161%	10%	6%	ארה"ב וקנדה
1%	281%	4%	2%	225%	4%	2%	291%	3%	1%	145%	2%	2%	דרום אמריקה
69%	93%	59%	63%	98%	60%	61%	94%	62%	66%	96%	58%	60%	ישראל

1.9 מובהקות הבודלי ממוצעים במשתנים הדמוגרפיים

רמת מובהקות	דרגות חופש	ערך F	משתנה
$0.001 > p$	1	11.40	מין
לא מובהק	3	1.30	דת
$0.001 > p$	2	8.02	מצב משפחתי
$0.001 > p$	2	12.90	גיל
$0.001 > p$	2	10.37	שנת עליה
$0.001 > p$	6	17.70	ארץ לידה
$0.001 > p$	6	12.30	מחוז
$0.001 > p$	2	8.41	היקף אוכלוסייה

2. תרומות מחברות

2.1 סך תרומות חברות, לפי גובה התרומה ושנה

אלפי ₪

2006			2004			2000			1999			גובה התרומה
ממוצעת תרומה	סך התרומה	מספר תורמים	ממוצעת תרומה	סך התרומה	מספר תורמים	ממוצעת תרומה	סך התרומה	מספר תורמים	ממוצעת תרומה	סך התרומה	מספר תורמים	
49	364,177	7,362	40	242,933	6,017	29	125,298	4,288	23	89,711	3,966	סך הכל באחוזים מזה: מעל 1,000,000 ₪ 500,000-1,000,000 ₪ 100,000-500,000 ₪ 50,000-100,000 ₪ 10,000-50,000 ₪ 2,000-10,000 ₪ עד 2,000 ₪
	100%	100%		100%	100%		100%	100%		100%	100%	
48.12%		1.01%	40.10%		0.71%	20.44%		0.28%	7.79%		0.08%	
11%		1%	16%		1%	15%		1%	5%		0%	
22%		5%	23%		4%	37%		5%	53%		5%	
6%		4%	7%		4%	9%		4%	11%		3%	
9%		19%	10%		18%	11%		15%	14%		15%	
3%		33%	4%		32%	5%		32%	7%		33%	
1%		37%	1%		40%	1%		43%	2%		44%	

2.2 תרומות חברות מתורמים ותיקים, לפי שנה

אלפי ₪

הפרש שנתי ממוצע	תורמים גם ב-2004 וגם ב-2006		תורמים גם ב-2000 וגם ב-2004			תורמים גם ב-1999 וגם ב-2000			גובה התרומה
	2006	2004	הפרש שנתי ממוצע	2004	2000	הפרש שנתי ממוצע	2000	1999	
	44%	54%		26%	37%		49%	53%	אחוז תורמים ותיקים מכלל התורמים
47,981	225,026	129,064	29,815	128,584	9,325	71,710	83,316	11,606	סך תרומות ותיקים
	62%	53%		53%	7%		66%	13%	אחוז תרומות ותיקים מכלל תרומות
14,060	60,604	32,483	8,602	37,382	2,975	23,760	27,415	3,656	סך זיכוי לתרומות ותיקים
	67%	48%		55%	8%		71%	13%	אחוז זיכוי תרומות ותיקים מכלל זיכוי

2.3 סך תרומות חברות, לפי ענף כלכלי ושנה

אלפי ₪

2006			2004			2000			1999			ענף כלכלה
ממוצעת תרומה	סך התרומה	מספר תורמים	ממוצעת תרומה	סך התרומה	מספר תורמים	ממוצעת תרומה	סך התרומה	מספר תורמים	ממוצעת תרומה	סך התרומה	מספר תורמים	
49	364,177	7,363	40	242,934	6,017	29	125,299	4,288	23	89,711	3,966	סך הכל
	100%	100%		100%	100%		100%	100%		100%	100%	באחוזים
	1%	1%		1%	1%		2%	1%		1%	1%	מזה:
	15%	13%		20%	14%		24%	18%		28%	19%	חקלאות
	4%	8%		5%	7%		8%	10%		11%	11%	תעשייה כולל חשמל ומים
	20%	25%		26%	25%		17%	28%		18%	28%	בינוי
	5%	4%		3%	4%		4%	5%		5%	5%	מסחר, שרותי אוכל והארוחה
	53%	42%		42%	42%		43%	33%		33%	31%	תחבורה, אחסנה ותקשורת
	0%	0%		0%	0%		0%	0%		0%	0%	פיננסים ושירותים עסקיים
	1%	4%		2%	5%		1%	2%		3%	2%	חינוך
	1%	2%		2%	2%		0%	2%		1%	2%	שירותי בריאות וסעד
												שירותים אישיים ואחרים

2.4 תרומות חברות כחלק מתוצר ענפי, לפי ענף כלכלי ושנה

מיליוני ₪

2006			2004			2000			1999			ענף כלכלה
תרומות מתוצר ענפי במאות אחוזים	סך התרומה	תוצר ענפי	תרומות מתוצר ענפי במאות אחוזים	סך התרומה	תוצר ענפי	תרומות מתוצר ענפי במאות אחוזים	סך התרומה	תוצר ענפי	תרומות מתוצר ענפי במאות אחוזים	סך התרומה	תוצר ענפי	
7.2%	364.2	504,625	5.7%	242.9	427,313	3.2%	125.3	387,016	2.6%	89.7	345,503	סך הכל
1.8%	2.0	11,223	2.0%	1.8	9,026	3.0%	2.3	7,622	1.2%	0.9	7,731	חקלאות
4.6%	55.7	120,848	4.8%	48.5	101,353	2.9%	30.6	105,965	2.6%	25.0	96,079	תעשייה כולל חשמל ומים
5.1%	15.5	30,314	4.6%	11.3	24,460	4.0%	10.4	26,374	4.1%	10.0	24,310	בינוי
12.2%	74.2	60,983	11.4%	62.5	54,764	4.7%	21.0	45,157	3.9%	16.4	42,712	מסחר, שרותי אוכל והארוחה
3.9%	16.5	42,438	1.9%	7.8	41,268	1.2%	4.6	37,331	1.4%	4.7	33,500	תחבורה, אחסנה ותקשורת
14.1%	192.7	136,451	9.8%	102.1	104,181	6.3%	54.4	86,892	4.3%	30.0	69,320	פיננסים ושירותים עסקיים
0.0%	0.1	42,333	0.0%	0.1	38,519	0.0%	0.1	33,434	0.0%	0.1	31,603	חינוך
1.4%	5.1	37,642	1.4%	4.8	34,186	0.5%	1.4	28,121	0.9%	2.3	25,886	שירותי בריאות וסעד
1.0%	2.3	22,393	2.1%	4.1	19,555	0.3%	0.5	16,121	0.3%	0.5	14,360	שירותים אישיים ואחרים

3. מדיניות המס-העלאת תקרת הזיכוי והשפעת מדיניות המס על תרומות

3.1 שינוי שנתי ממוצע בסך תרומות יחידים, לפי גובה תרומה ושנה

ממוצע שנתי, באחוזים

תרומה ממוצעת			סך התרומה			מספר תורמים			גובה התרומה
2004- בין 2006	2000- בין 2004	1999- בין 2000	2004- בין 2006	2000- בין 2004	1999- בין 2000	2004- בין 2006	2000- בין 2004	1999- בין 2000	
15.6%	9.2%	9.9%	13.7%	19.2%	24.6%	1.3%	6.4%	14.0%	סך הכל
1.3%	13.4%		25.8%	195.6%		23.9%	118.8%		מעל 1,000,000 ₪
3.8%	3.0%-	8.5%	11.5%	10.6%	101.5%	7.1%	15.4%	85.7%	500,000-1,000,000 ₪
1.0%-	0.5%-	1.5%-	19.4%	7.4%	20.8%	20.9%	8.0%	22.5%	100,000-500,000 ₪
2.0%	1.1%-	2.2%	13.8%	19.9%	1.6%	11.6%	22.0%	0.7%-	50,000-100,000 ₪
1.3%	0.3%	0.5%-	13.5%	14.6%	17.8%	12.9%	14.3%	18.7%	10,000-50,000 ₪
3.5%-	0.6%	0.0%	4.7%	10.9%	15.6%	3.0%	10.4%	15.3%	2,000-10,000 ₪
1.1%	1.7%	1.2%	0.4%-	5.6%	14.7%	1.3%-	3.8%	13.1%	עד 2,000 ₪

3.2 תרומות יחידים מעל תקרת הזיכוי, לפי שנה

תרומות מעל תקרת הזיכוי				
שנה	תקרת הזיכוי	מספר תורמים	סך התרומה באלפי ₪	% מתוך סך תרומות
1999	₪ 480,000	12	7,258	6.0%
2000	₪ 2,000,000	1	2,144	1.4%
2004	₪ 2,131,000	8	35,969	13.5%
2006	₪ 2,218,000	14	53,774	15.9%

3.3 שינוי שנתי ממוצע בסך תרומות חברות, לפי גובה תרומה ושנה

ממוצע שנתי, באחוזים

תרומה ממוצעת			סך התרומה			מספר תורמים			גובה התרומה
בין 2004-2006	בין 2000-2004	בין 1999-2000	בין 2004-2006	בין 2000-2004	בין 1999-2000	בין 2004-2006	בין 2000-2004	בין 1999-2000	
11.3%	9.5%	29.2%	25.0%	23.5%	39.7%	11.2%	10.1%	8.1%	סך הכל
2.3%	1.5%	8.4%-	40.0%	70.1%	266.4%	36.0%	64.6%	300.0%	מעל 1,000,000 ₪
2.9%-	3.3%	9.6%	5.5%	24.8%	297.3%	8.8%	19.0%	262.5%	₪ 500,000-1,000,000
2.4%	2.7%-	4.9%-	20.1%	4.8%	0.9%-	16.9%	8.3%	4.2%	₪ 100,000-500,000
0.9%-	1.4%	4.7%-	14.1%	13.0%	11.7%	15.3%	11.0%	17.2%	₪ 50,000-100,000
2.5%	0.2%-	1.1%	20.1%	15.8%	11.8%	16.8%	16.1%	10.6%	₪ 10,000-50,000
0.1%	0.1%-	0.2%	12.2%	9.9%	8.1%	12.1%	10.1%	7.8%	₪ 2,000-10,000
1.5%	0.8%	0.6%	8.3%	8.7%	6.3%	6.6%	7.6%	5.6%	עד 2,000 ₪

3.4 תרומות חברות מעל תקרת הזיכוי, לפי שנה

תרומות מעל תקרת הזיכוי				
שנה	תקרת הזיכוי	מספר תורמים	סך התרומה באלפי ₪	% מתוך סך תרומות
1999	₪ 480,000	14	13,228	14.7%
2000	₪ 2,000,000	4	14,180	11.3%
2004	₪ 2,131,000	18	59,507	24.5%
2006	₪ 2,218,000	23	90,774	24.9%

3.5 סך זיכוי בגין תרומות יחידים, לפי גובה תרומה ושנה

אלפי ₪

2006			2004			2000			1999			גובה התרומה
זיכוי ממוצע	גובה הזיכוי	מספר תורמים	זיכוי ממוצע	גובה הזיכוי	מספר תורמים	זיכוי ממוצע	גובה הזיכוי	מספר תורמים	זיכוי ממוצע	סך הזיכוי	מספר תורמים	
2	100,457	43,327	2	79,633	42,228	1	50,228	33,630	1	39,330	29,504	סך הכל
	100%	100%		100%	100%		100%	100%		100%	100%	באחוזים
	17%	0%		12%	0%		4%	0%		0%	0%	מעל 1,000,000 ₪
	5%	0%		5%	0%		5%	0%		3%	0%	₪ 500,000-1,000,000
	13%	1%		12%	0%		15%	0%		17%	0%	₪ 100,000-500,000
	8%	1%		8%	1%		7%	0%		8%	1%	₪ 50,000-100,000
	27%	9%		27%	7%		26%	6%		29%	6%	₪ 10,000-50,000
	22%	33%		25%	32%		28%	28%		31%	28%	₪ 2,000-10,000
	8%	57%		10%	60%		13%	65%		12%	66%	עד 2,000 ₪

3.6 סך זיכוי בגין תרומות חברות, לפי גובה תרומה ושנה

אלפי ₪

2006			2004			2000			1999			גובה התרומה
זיכוי ממוצע	גובה הזיכוי	מספר תורמים	זיכוי ממוצע	גובה הזיכוי	מספר תורמים	זיכוי ממוצע	גובה הזיכוי	מספר תורמים	זיכוי ממוצע	סך הזיכוי	מספר תורמים	
12	89,785	7,363	11	67,899	6,017	9	38,587	4,288	7	28,955	3,966	סך הכל
	100%	100%		100%	100%		100%	100%		100%	100%	מזה :
	41%	1%		33%	1%		16%	0%		1%	0%	מעל 1,000,000 ₪
	12%	1%		16%	1%		16%	1%		5%	0%	500,000-1,000,000 ₪
	24%	5%		26%	4%		39%	5%		57%	5%	100,000-500,000 ₪
	7%	4%		8%	4%		9%	4%		12%	3%	50,000-100,000 ₪
	11%	19%		12%	18%		12%	15%		15%	15%	10,000-50,000 ₪
	4%	33%		5%	32%		6%	32%		8%	33%	2,000-10,000 ₪
	1%	37%		1%	40%		2%	43%		2%	44%	עד 2,000 ₪

3.7 הפרש בין שינוי בסך הזיכוי לשינוי בסך התרומה עבור יחידים וחברות

אלפי ₪

שינוי שנתי בין 2004 ל-2006			שינוי שנתי בין 2000 ל-2004			שינוי שנתי בין 1999 ל-2000			הפרש- השינוי בתרומה פחות שינוי בזיכוי
שינוי בתרומה	שינוי בזיכוי	הפרש- השינוי בתרומה פחות שינוי בזיכוי	שינוי בתרומה	שינוי בזיכוי	הפרש- השינוי בתרומה פחות שינוי בזיכוי	שינוי בתרומה	שינוי בזיכוי	הפרש- השינוי בתרומה פחות שינוי בזיכוי	
תרומות יחידים									
25,867	10,412	36,279	21,524	7,351	28,875	18,762	10,898	29,660	כלל התורמים
12,478	7,779	20,258	6,939	2,994	9,932	18,724	9,746	28,470	רק תורמים בשתי השנים
תרומות חברות									
49,679	10,943	60,622	22,081	7,328	29,409	25,955	9,632	35,587	כלל התורמים
33,921	14,060	47,981	21,213	8,602	29,815	47,950	23,760	71,710	רק תורמים בשתי השנים

5. מודלים המסבירים את גובה התרומה

5.1 תרומות יחידים כפונקציה של משתני הכנסה, תרומות עבר ומשתנים דמוגרפיים משתנה מוסבר: סך תרומה בשנה t, המדווחת לצורך זיכוי ממס

מודל 1			
R^2 chang	מקדם	משתנה מסביר	סמל
	לא מובהק	חותך	
0.0929	**0.019	סך הכנסה חייבת במס בשנה t	T.INC _t
0.0984	** -0.002	ממוצע הכנסות העבר	AVGINC _p
0.1968	**0.078	סך תרומה בשנה t-1	DON _{t-1}
0.1486	1.35	ממוצע תרומות העבר משנה t-2	AVGDON _{p(t-2)}
0	**0.014	סך הכנסה שכירה	W.INC _t
0.0013	** -0.008	סך הכנסה עסקית	B.INC _t
0	לא מובהק	גיל	AGE
0	לא מובהק	גיל בריבוע	AGE ²
0	לא מובהק	מין	GEN
0	לא מובהק	מצב משפחתי	FAM
0.0002		ארץ לידה	C.BIRTH
0	לא מובהק	שנת עליה	Y.ALIA
0	לא מובהק	דת	REL
	Random effect	אפקט קבוע לתורם ולשנה	
	0.5382	R^2	
	0.5985	R^2 בתוך נבדקים	
	0.4445	R^2 בין נבדקים	
	25,392	n	

* מובהק ברמה של $p > 0.05$; ** מובהק ברמה של $p > 0.01$

5.2 תרומות חברות כפונקציה של משתני הכנסה, תרומות עבר, וענף כלכלי

משתנה מוסבר: סך תרומה בשנה t, המדווחת לצורך זיכוי ממס

מודל 2			
R^2 chang	מקדם	משתנה מסביר	סמל
	לא מובהק	חותך	
0.1087	**0.0002	סך הכנסה חייבת במס בשנה t	T.INC _t
0.0565	**0.0006	ממוצע הכנסות העבר	AVGINC _p
0.2571	**0.4	סך תרומה בשנה t-1	DON _{t-1}
0.0400	**1.3	ממוצע תרומות העבר משנה t-2	AVGDON _{p(t-2)}
0.0023		ענף כלכלי	INDUS _i
	Random effect	אפקט קבוע לתורם ולשנה	
	0.4646	2R	
	0.0481	2R בתוך נבדקים	
	0.5868	2R בין נבדקים	
	6,574	n	

*מובהק ברמה של $0.05 > p$; **מובהק ברמה של $0.01 > p$

- מחקר זה מומן על ידי המרכז לחקר הפילנתרופיה בישראל, באוניברסיטה העברית בירושלים.
- תודתי נתונה לדר' אביעד טור-סיני מאגף המדען הראשי בלמ"ס על ההערות המועילות, ולנאוה ברנר, ראש תחום השירותים החברתיים בלמ"ס, על התמיכה והליווי.